

Gabrijel Bone: »REVOLUCIONARNI RAT VIJETNAMA«

VOJNOIZDAVAČKI ZAVOD, Beograd, 1973. godine

Vojnoizdavački zavod u Beogradu nedavno se čitalačkoj publici predstavio još jednom knjigom. Ovog puta reč je o delu pukovnika francuske armije Gabrijela Bonea, nastavnika Ratne škole u Parizu. Publikacija nosi naziv »REVOLUCIONARNI RAT U VIJETNAMU«, prevod s francuskog potpukovnika Petra Petrovića.

Odmah da kažemo: izdavač je popunio u našem knjižnom fondu jednu prazninu u kojoj je manjkalo štivo takve vrste.

Knjiga Gabrijela Bonea može veoma korisno da posluži rasvetljavanju suštine jednog dugotrajnog revolucionarnog rata, koji je vođen na području Vijetnama. Taj rat je poučan za sve vojnike i posebno za sve male zemlje koje se bave organizovanjem takve odbrane koja im daje realnu izvesnost u eventualnom sukobu sa agresorom.

KONFRONTACIJA TVRDOKORNIH ČINJENICA

Pisac Bone u svom delu detaljno razmatra činioce koji su presudno uticali na tokove vijetnamskog rata. On metodom pedantnog analitičara i na sebi svojstven način »postrojava« osnovne aktore vijetnamske savremene drame — narod Južnog i Severnog Vijetnama, njihove oružane snage s vojnopoličkim rukovodstvom na čelu, njihovu vojnopoličku i psihološku strategiju i taktiku, a na drugoj strani — snage marionetskog sajgonskog režima, oružane snage SAD i njihove saveznike (Tajland, Južna Koreja, Filipini, Australija i Novi Zeland).

Pisac je pokušao da sagleda sukobljene strane i ako između njih za sve vreme vijetnamskog rata nigde nije bilo jasne linije fronta. Slikajući jednu i drugu stranu, pisac je nastojao da operiše samo

činjenicama prikazujući funkciju protivnika u vijetnamskom ratu u kojem je najveća vojna i ekonomska sila, koju je svet ikada video, morala da ustukne pred borbom naroda, koji je prema svim klasičnim merilima, teško mogao i pomisliti na povoljan ishod rata, a naročito na pobedu nad agresorom.

Zašto je jedna takva sila kao što je Amerika morala da poklekne?

To je pitanje postavio i Bone već na početku knjige i sam sebi i svima ostalima koji razmišljaju o vijetnamskom ratu. Pokušao je da na njega odgovori analizom osnovnih faktora rata obe strane — snaga, sredstava, prostora, vremena, strategije i taktike.

Sjedinjene Američke Države su angažovale do sada neviđen ekonomski i ratni potencijal. O tome najbolje govori vojni budžet SAD, koji je za vreme vijetnamskog rata iz godine u godinu rapidno rastao — 1965. iznosio je 50,9 milijardi dolara; 1966 — 66,2; 1967 — 73,4; 1968 — 75,2; 1969 — 82,4 milijarde, a to je više nego što je američki vojni budžet iznosio u bilo kojoj godini drugog svetskog rata. Iz te sume dolara vijetnamski rat je svakodnevno gutao 74 miliona ili 27 milijardi dolara godišnje. To je bila viša cena rata nego ona trogodišnja u Koreji.

Američka logistika u vijetnamskom ratu je posebno poglavlje, neviđeno u istoriji ratova.

Za borbu i život svakog vojnika na bojištu pozadina američkih oružanih snaga je doturala ili obezbeđivala ravno 40 tona raznog materijala, što je deset puta veći tovar nego što je bio u prvom svetском ratu. Bone opisuje i to kako se povećavala pomenuta tonaža — jula 1964. godine dovezeno je na vijetnamsko ratište 40.000 tona materijala i opreme, a jula 1968. čak 1,200.000 tona. Za prevoz tog materijala bilo je angažovano 370 teretnih brodova iz vojnopomorskog transporta i privatnih kompanija, 350 brodova obalske plovidbe i 630 transportnih aviona velike nosivosti (avioni tipa C-133 i C-141). Da bi se sav taj materijal otpremio iz baza u SAD udaljenih preko 18.000 kilometara od ratišta, na tim poslovima stalno je bilo angažovano oko 320.000 vojnika, 510.000 građanskih lica i, povremeno, 750.000 ostalih lica.

Tolike količine ratnog materijala i opreme uslovile su na vijetnamskom ratištu podizanje odgovarajuće infrastrukture. Kapacitet sajgonske luke iznosio je 1965. godine 150.000 tona mesečno, a 1968. on se povećao za četiri puta; izgrađeno je 20 iskrcnih luka velikog kapaciteta; znatno su prošireni postojeći i izgrađeni novi aerodromi sa betonskim pistama dugim preko 3.000 metara; izgrađeno je 50 novih aerodroma od kojih 12 sa pistama za supersonične mlazne avio-

ne, kao i mnoštvo skladišta za ubojni materijal, koja su bila obezbeđena ultramodernim elektronskim uređajima; izgrađena je i moćna remontna industrija, čitavi gradovi od aluminijuma, auto-putevi i mostovi. Za prevoz materijala između baza u Vijetnamu bilo je angažovano preko 12.000 kamiona-točkaša i kamiona-amfibija (tipa LARC).

Pisac knjige je podrobno opisao američku logistiku da bi dokazao kako su Amerikanci sasvim ostvarili logističku doktrinu generala Fulera, koji je još 1948. godine tvrdio da *pobeda sigurno pripada onome ko obezbedi nadmoćnost u opremi i naoružanju za 99% više od protivnika.*

Amerikanci ne samo da su taj odnos dostigli nego su ga znatno i premašili. Ali, praksa je pokazala, kako kaže Bone, da su Amerikanci masom ratne tehnike, koja je, istina, povećala efikasnost pustošenja, postali sve ranjiviji. Ta masa materijala se pretvorila u vlastitu protnost.

»Materijalno krvarenje nije dalo očekivane efekte. Juče bi, bez sumnje, u tradiciji nasleđenoj iz drugog svetskog rata, SAD odnele pobedu. Ali danas, posle tri decenije, Fulerova misao je postala zablude. Jer, kapitalan značaj u revolucionarnom ratu ima faktor *ljudstvo*« — zaključuje Bone.

NEJEDNAKE VREDNOSTI ISTOG FAKTORA

Istina, stratezi Pentagona nisu zanemarili faktor ljudstva ni sve drugo što uz njega ide. I o tome postoje mnogi dokazi.

Iz godine u godinu vijetnamskog rata, pod pritiskom događaja, američki vojni efektivni su rasli ubrzanim tempom. Godine 1960. u Vijetnamu je bilo angažovano svega 785 američkih vojnih instruktora, 1965. broj vojnih lica se povećao na 30.000 1967. na 448.000 a 1968. u Vijetnamu je bilo 550.000 pripadnika američkih oružanih snaga. Ako se tom dodaju i snage angažovane u službi na Tajlandu, Filipinima, u Sedmoj floti i u pozadini na ostrvima Pacifika, onda bi ukupan broj iznosio negde oko 630.000 ljudi. Istovremeno, povećavali su se i efektivni sajgonskih snaga, koji su bili dostigli cifru 510.000 vojnika. Dakle, svega oko 1,150.000 vojnika svrstanih u 20 američkih divizija i 10 brigada.

Ali, kao što je došlo do svojevrstne zasićenosti tehnikom, došlo je i do »zasićenosti« živom silom. Pri tome se stvorio nekakav začarani krug: rat je tražio veliki broj vojnika, a angažovanjem sve većih kontingenata, trošena su ogromna materijalna sredstva, koja je trebalo

doturiti iz udaljenih baza. Transport je zahtevao sve veće angažovanje ljudi u pozadini, pa je došlo do onog zakonitog odnosa: *dva prema jedan*, odnosno, dve trećine vojnika u pozadini opsluživale su jednu trećinu vojnika na bojištu. Preciznije, to je izgledalo ovako: od 630.000 američkih vojnika samo je oko 18.000 njih bilo u prvim borbenim redovima.

Uprkos tolikoj nadmoćnosti u dva osnovna faktora rata — živopisili i ratnom materijalu — agresor nije mogao doći do pobede u tom ratu koji je, s druge strane, vodio čitav narod.

Amerikanci su u vijetnamskom ratu vodili računa i o drugim faktorima važnim za uspešna borbena dejstva, kao što su, na primer, obuka i moral jedinica.

OBUKA PRILAGOĐENA KLIMATSKIM I DRUGIM USLOVIMA

Amerikanci su uložili izuzetne napore u obuci vojnika i starešina i u njihove pripreme za borbena dejstva. Bobena obuka je relativno dugo trajala, bila je veoma svestrano organizovana i skupa. Što je najvažnije, nastojalo se da se ona odvija u što istovetnijim uslovima vijetnamskog ratišta. O tome Bone takođe iznosi brojne podatke.

Osnovni ciljevi obuke su bili: visoko tehničko obrazovanje, fizička i psihička spremnost i visok moral, kako bi vojnici i starešine bili sposobni da podnesu najteže napore. Radi toga su u SAD bili organizovani specijalni logori za obuku (Fort Džekson, Fort Brag, Kemp, Pendelton, Centar Karonejdo, Fort Kembel i drugi). U tim centrima su bili stvoreni veštački uslovi, približni onima na vijetnamskom ratištu (planine, šume, močvare, pirinčana polja, tropska klima i sl.). Čak su napravljene imitacije vijetnamskih sela sa podzemnim skloništima i drugim osobenostima na koje su se morali prilagođavati američki vojnici. Izvođene su dnevne i noćne vežbe sa dugim i napornim marševima, vršene političke i psihološke pripreme, sračunate na to da od vojnika i starešine stvore ogorčenog i beskompromisnog borca protiv komunizma.

Autor knjige tvrdi da je američki oficir zahvaljujući takvoj obuci ispoljio, naravno prema američkim merilima, sve potrebne vrline: realan pogled na život, hrabrost, poznavanje sredstava za borbu, volju za pobedom, praktički duh, izdržljivost i psiho-fizičku spremnost za najteža iskušenja u borbi. Sve je to poduzeto da bi se, kako kaže Bone, ojačala snaga duha i borbenog antikomunističkog raspoloženja. S tim u vezi u pomoć su pozvane i nauke — psihologija, sociologija, politikologija, pa i religija.

Zbrinjavanje američkih vojnika u vijetnamskom ratu bilo je besprekorno, gotovo savršeno. Svakako se računalo da takvo zbrinjavanje i izuzetno visok standard treba da doprinesu visokom borbenom moralu.

Bone, osim ostalog, navodi podatke da je 26 televizijskih stanica neprekidno emitovalo program za vojnike. Otvorene su bile biblioteke sa bogatim knjižnim fondom; angažovana su pozorišta, muzik-holovi i druge vrste propagandne i kulturno-umetničke delatnosti. Vojnicima je nakon svake borbe obezbeđivan provod, svojevrstan odmor u specijalno uređenim logorima, a svaka dva meseca oni su dobijali odmor, koji su provodili u bučnoj veselosti u Sajgonu, Bangkoku, Manili, pa čak i u Tokiju.

Ishrana je bila takođe predmet posebne brige. Čaj, mleko, voćni sokovi, jaja, voće i povrće, raznovrsno meso — sve to sveže i u najfinijem pakovanju stizalo je do vojnika na svako mesto. Recimo, na poziv preko radija helikopteri su donosili na ratište sve što je vojniku bilo potrebno ili što je pozeleo. Između ostalog i šatore, lake barke, insekcidna i antimalarična sredstva, toaletni pribor, veš i odeću, cigarete i sve ostalo. Pod punu brigu i radi visokog borbenog morala svedena je i lična pošta, koja se delila nekoliko puta dnevno, bez obzira gde se vojnik nalazio. Novine i časopisi isto tako su redovno stizali za vojnicima širom ratišta. Verovalo se da sve to doprinosi vojnikovom moralu i njegovoj psiho-fizičkoj spremnosti za borbu.

Sve je to činjeno zarad pobeđe, koju nije bilo moguće postići.

OČI I UŠI VIJETNAMSKOG RATA

Američka obaveštajna služba CIA bila je u vijetnamskom ratu specijalizovani centar za registraciju, obradu i dostavu skupljenih obaveštenja i podataka. U toj službi bili su i najsavremeniji elektronski računari, koji su za rekordno vreme prikupljali i obrađivali mnoštvo podataka, davali logične analize i predviđali razvoj situacije. Sa oko 120.000 obaveštajnih podataka mesečno se hranio jedan računar. U julu 1968. godine, na primer, računari su obradili 80 tona materijala. To je bila prava industrija u kojoj je radilo desetine hiljada službenika sa visokom stručnom spremom. Oni su trošili toliko sredstava koliko iznosi godišnji vojni budžet Francuske, kaže Bone.

Služba obaveštavanja imala je svoje prislušne punktove i osmatračke stanice u sva tri vida oružanih snaga, a imala je i specijalne

štabove, pokretne ekipe, specijalne jedinice kao što su »zelene bere«, »zeleni pacovi« i druge, kao i izviđačke avione, avione bez pilota i razne izviđačke projekte . . .

»Ali«, zaključuje Bone, »nigde možda ljudski nemerljivi elementi nisu doveli do tolike prividnosti, do tako varljive slike, do tako naglih promena situacije kao u ratu u Vijetnamu«.

S toga su pred borbenom intuicijom običnog vijetnamskog borca pali u vodu svi ti logički računari i sve te elektronske oči i uši modernog agresora.

STRATEGIJA U NEPREKIDNOJ EVOLUCIJI

Sve što je pomenuto proizlazilo je iz određene opšte strategije za vođenje rata u Vijetnamu, kopnene, pomorske i vazduhoplovne strategije koje su oblikovali planeri Pentagona.

Vazдушna sila je bila odlučujući elemenat američke strategije. Njenim rastućim intenzitetom postignuti su razorni efekti do najvišeg stepena. Čitavi kompleksi vijetnamske teritorije bili su »obrađivani« totalnim vazдушnim ratom — napalmom, hemijskim i biološkim oružjem. Bombe su bacane prema kriterijumu: *jedna bomba na svakih 10 kvadratnih metara površine*. Pri tome su se Amerikanci koristili bombama od 250 do 1.500 kg sa raznim upaljačima s rasprskavajućim kuglicama i parčadima (GBU — ABC — oblika »ananas« i »gojava«). U pošumljenim zonama Amerikanci su upotrebljavali supernapalm-bombe i defolijante. Od 1965. do 1968. godine opustošeno je 1,200.000 hektara šume hebrididima i defolijantima.

Vijetnam je bio pretvoren u gigantsku »opitnu laboratoriju« za isprobavanje različnih hemijskih borbenih sredstava koja nisu smrtonosna, ali čine čoveka nesposobnim za borbu više časova, izazivaju masovne halucinacije ili euforije, paralizu volje i pameti.

ZDRUŽENE OPERACIJE: MORE — KOPNO — VAZDUH

U vijetnamskom ratu je bezmalo u celosti bila angažovana Sedma flota koja je samo između Tonkiškog zaliva i rta Kam Rana razvila preko 160 ratnih brodova najrazličnije namene, počev od lebdelica pa do nosača helikoptera i aviona s moćnim topovskim i raketnim naoružanjem i avijacijom. Ona je, zajedno sa »marincima« (dve mornaričke divizije sa oko 40.000 ljudi), bila angažovana u borbama duž celog obalskog pojasa. Osim toga, angažovane su bile i rečne patrolne snage i jurišne rečne flotile.

Verovatno da ni u jednom ratu u istoriji nije bilo toliko zahvata strategijske prirode kao u Vijetnamu. Pisac Bone opisuje najvažnije, ulazeći u njihovu suštinu i uzroke njihove propasti. Radi fizičkog uništenja oslobodilačke armije izvedeno je mnoštvo združenih operacija: vazduh — kopno — more — kopno — vazduh kao što su: »Grim«, »Baskim«, »Bermingen« »Pol Rivijer«, »El-boro«, »Džakšn Siti« i druge. Jednom su se operacije izvodile pod osnovnom parolom — »pretraži i uništi«, drugi put — »očisti i održi«. Jednom je rođena zamisao: »Ispusti vođu iz ribnjaka i uhvati ribu«, što je značilo da treba izvesti totalnu pacifikaciju vijetnamskih sela, tog oslonca vijetnamske revolucionarne armije, stvaranjem tzv. strategijskih naselja. Sa tim ciljem isproban je ceo arsenal organizacije i taktike dejstava pri čemu su vazdušno-pokretne i padobranske divizije, divizije mornaričke pešadije i jedinice za specijalno ratovanje — »zelene berete« i »zeleni pacovi« imali posebnu ulogu. Helikopteri kao borbeno sredstvo su bili u masovnoj upotrebi u svim mogućim operacijama: za izviđanje, manevar snagama, za masovnu podršku, za komandovanje i vezu, za snabdevanje i evakuaciju.

Pa, ipak, odlučujućeg uspeha nije bilo, jer je revolucionarna armija Vijetnama ličila na sunder, objašnjava Bone. »Na udar se skuplja, da bi se zatim odmah raširila i zauzela prvobitni položaj, pokrivajući celu teritoriju...«

U čemu je onda stvar, možda u ratovodstvu?

Pisac knjige Gabrijel Bone se bavi i tim pitanjem, pa daje vojnopoliitičku karakteristiku najuticajnijih vodećih ličnosti u vijetnamskom ratu, među kojima su: Ngujen Hu To, predsednik Prezidijuma CK Nacionalnog fronta oslobođenja, Tran Nam Trung, vrhovni komandant FNO i njegov pomoćnik — žena — Ngujen Ti Din; zatim istaknute ličnosti Severnog Vijetnama — Ho Ši Min, Fam Van Dong i Vo Ngujen Đap. Sa američke strane to su predsednici Lindon Džonson, Ričard Nikson, ministri odbrane Maknamara i Melvin Lerd, glavnomkomadujući general Vilijam Vestmorlend, Abrams i drugi.

Skicirajući karakterne crte svih tih ličnosti, Bone nastoji da bude nepristrasan i principijelan. On se ne služi crno-belim bojama. Naprotiv, on otkriva vrhunske sposobnosti i u jednih i u drugih, jasno, u sklopu strategijskih koncepcija koje oni zastupaju. Opisujući lik Tran Nam Trunga, vrhovnog komandanta FNO, Bone, između ostalog, ističe da njegov temperament snaži njegovo telo i njegovu volju. On savlađuje sve prepreke zahvaljujući svojoj strasnoj veri u pobedu, lucidnom duhu, staloženom rasuđivanju, što ga čini izuzetno velikim vojskovođom.

I, nasuprot njemu, za generala Vestmorlenda, glavnokomandujućeg američkih snaga, Bone kaže, »To je internacija duha američke vojske. Na putu posejanom preprekama nosi u sebi sva njena nadanja. Magnetska je moć njegove ličnosti, visoka inteligencija, tehnička obrazovanost...«

Iz svega toga sledi zaključak: Amerikanci su pripremili i u pogledu rukovođenja, komandovanja i sastava strategijskih komandi sve što je potrebno da nanese protivniku poraz, i to svega više nego što je ikad angažovano u jednom ratu. Ipak, pobeda je izostala. Zbog čega?

U potrazi za odgovorom pisac razmatra mnošto uticajnih činilaca. Odgovore nalazi svuda po Vijetnamu: u geografskom položaju, reljefu, u znalačkom iskorišćavanju za borbu vijetnamskih šuma i džungli, prostranih rečnih delti, pirinčanih polja, klime. Deo odgovora našao je u istoriji vijetnamskog naroda, u žilavosti vijetnamskih seljaka, u njihovom slobodarskom duhu, u funkciji umetnosti, književnosti, pozorišta i narodne poezije, kulture i prosvete koji su doprineli razvoju slobodarskog i revolucionarnog duha. Najveći deo odgovora našao je u ciljevima revolucionarne borbe, koji su glavni pokretački činioci vijetnamske revolucionarne borbe, njene strategije i taktike koja je bila za vijetnamske prilike modernija od američke.

Bone je, s tim u vezi, posebno razmotrio pitanja političkog i vojnog organizovanja Vijetnamaca za rat i organizovanja pozadine; rat, kao društvenu pojavu; kako su rat shvatili i prihvatili Vijetnamci i na severu i na jugu.

Organizovanjem u Nacionalni front oslobođenja Vijetnama (Vijetkong), koji čine četiri partije: Radikal-socijalistička, Socijalistička, Demokratska i Narodno-revolucionarna, koja mu daje progresivnu socijalističku orijentaciju, oblikovana je osnovna politička strategija u vijetnamskom ratu. Ciljevi te strategije zadovoljavali su suštinske interese kojima teži najveći deo stanovništva, a to je: *jedinstvo svih slojeva društva*, naroda i narodnosti, svih partija i organizacija i verispovesti. U programu Vijetkonga precizirano je: zemlja onome ko je obrađuje; povećanje standarda; razvoj demokratije i slobode; ujedinenje otadžbine — severa i juga; nezavisnost, mir i neutralnost...

Tako široko postavljena politička platforma Vijetkonga otvorila je perspektivu svim Vijetnamcima i mogućnost za političko organizovanje celog naroda.

To je, pak, bilo presudno, piše Bone, da rat dobije narodni karakter, da se u borbi angažuju svi potencijali za borbu protiv Amerikanaca i njihovih sajgonskih slugu; da se izjednače front i pozadina,

armija i narod. Narod je postao »sredstvo i zaloga borbe«. On je »kazan« u kome se stvaraju ideje za originalnu vijetnamsku taktiku, za ratna lukavstva. Narod daje borce, skriva ih, hrani, osmatra i obaveštava za račun svoje armije, neguje ranjenike. Jednom rečju: *narod je osnovni nosilac rata*. U takvom ratu ima mesta za svakog građanina, neovisno od pola ili uzrasta. Žene zauzimaju značajno mesto u borbi. Sela su gnezda otpora u kojima je svaki građanin borac, svaka kuća bunker, zemljište pretvoreno u zamke . . .

Narod se pretvorio, kako kaže Mao Ce Tung, u »veliki okean u kome se neprijatelj mora udaviti«. Zbog toga, piše Bone, ni jedan neprijateljski agent, niti jedinica nisu mogli da krenu ni koraka a da ne budu otkriveni, najavljeni i praćeni. Komandama FNO ništa ne može proći neopaženo. Oni imaju obaveštajne punktove i u najmerodavnijim izvorima protivnika. Čak i tamo gde se kroje planovi operacija najpoverljivije prirode. A kada se na vreme znaju svi neprijateljevi planovi i ciljevi, sve namere, vrednosti njegovih jedinica i sposobnosti njegovih starešina, onda nije teško udariti tamo gde je za neprijatelja najbolnije i nije teško izvući se ispod udaraca, prebaciti se na sigurnije mesto . . .

Takvo političko opredeljenje i organizovanje naroda omogućilo je da se sprovede i odgovarajuća ekonomska strategija i na severu i na jugu Vijetnama, čiji su osnovni ciljevi bili: *nastaviti s proizvodnjom uprkos svekolike vojne aktivnosti neprijatelja. I — proizvoditi više*.

U skladu sa takvim ciljevima razvijena je stvaralačka energija, nošena narodnom voljom, znanjem i umenjem koja, kako to ističe Bone, »kulja u kreativnim mlazevima«, koristeći se pri tome tekovinama naučne i industrijske revolucije. Izvršena je ekonomska disperzija. Fabrike su demontirane, decentralizovane po pogonima; proizvodnja je organizovana pod zemljom, u pećinama. Materijalna dobra rasuta su u hiljade kamufliranih podzemnih skladišta, koja su dostupna jedinicama.

Uprkos teškim ratnim razaranjima proizvodnja je nastavljena svuda. Povećanje proizvodnje u nekim granama doseglo je i 100 odsto više nego pre otpočinjanja ratnih operacija.

Osim toga, znatna materijalna dobra nabavljana su iz inostranstva — iz SSSR-a i iz Kine. (Vrednost materijala koji je isporučio SSSR u 1968. godini iznosio je preko dve milijarde dolara). To se posebno odnosi na pomoć u oružju i municiji (počev od automatske puške do rakete zemlja-vazduh SAM-2 i aviona-presretača MIG-21; u sistemu vijetnamske PVO bilo je oko 10.000 topova i 32 grupe raketa SAM-2.)

Značajni faktori koji su doprineli da Vijetnamci izdrže i da se održe u okršaju sa tako moćnim neprijateljem bili su još:

- *poljska fortifikacija*, pravo remek-delo veštine i duha vijetnamskih boraca i naroda;

- *sistem maskiranja i obmanjivanja*, u čemu su Vijetnamci dosegli vrhunac veštine;

- *obezbeđivanje manevra na celom prostoru* i preko močvara i vodenih prepreka (mosni materijal od bambusove trske velike nosivosti);

- *obavljanje svih pokreta, snabdevanja, pregrupacije i manevra snagama na noć*;

- *organizovanje transporta ratnog materijala specifičnom tehnikom, kamionima, dvokolicama i biciklima*. (Računa se da je više od milion biciklista učestvovalo u doturu materijala na položaje. Pri tome je stvorena egzaktna računica: 12 biciklista — jedan kamion. Milion biciklista ravno je transportnoj mogućnosti preko 80.000 trotonskih kamiona...)

Za taj sistem snabdevanja se kaže: »Ovaj skoro neverovatni fenomen nalazi objašnjenje samo u moralnoj snazi čitavog naroda, potpuno sraslog sa svojom armijom«.

U specifičnom tipu rata, kako su ga vodili Vijetnamci, stvorena je, razume se, i adekvatna vojna organizovanost u kojoj se ističu: dopunske jedinice lokalnog obezbeđenja (jedinice za samoodbranu sela); teritorijalne i regularne vojne jedinice organizovane u bataljone, pukove i divizije.

Takva vojna organizovanost je omogućila realizaciju nekih važnih stratezijskih zadataka: odbranu sela, osnovnih oslonaca vijetnamske oslobodilačke borbe; kontrolu celokupnog prostora; primenu partizanske taktike i klasičnih dejstava i izvođenje veoma složenih vojnih operacija.

U sklopu svega toga mogla je da se razgrana i adekvatna taktika i strategija kojima je protivnikova strana nadmašena u svakom pogledu. Temeljno načelo oružane borbe objašnjeno je jednom jedinom filozofskom mišlju generala Ngujen Vo Đapa, glavnog inspiratora vijetnamske taktike i strategije: »Kada neko nije vrlo jak, treba da je vrlo spretan«.

U vijetnamskoj strategiji i taktici to je značilo: nanošenje kontinuiranih udaraca po neprijateljevim snagama *na celom ratištu od demilitarizovane zone na severu (17. paralela) do delte Mekonga na jugu*. Raspaljivanje mnoštva malih okršaja rasutih u prostoru sa ci-

ljem sistematske erozije neprijateljeve snage i morala, koje prerastaju na određenim stratezijskim tačkama u velike bitke. Bone je taj tip borbe uporedio sa borbom samuraja u kojima »umešnost duha, veština i pokretljivost tela trijumfuju nad brutalnom snagom.«

To je došlo do posebnog izražaja u razgranatoj ofanzivi, nazvanoj »tet« (kraj 1967. do februara 1968.) u kojoj je u isto vreme napadnuto preko 50 južnovijetnamskih gradova i bezmalo sve neprijateljske stratezijske baze i saobraćajnice.

Osnovni rezultati ofanzive »tet« bili su: najveća vojna sila morala je da shvati da pobeđe ne može biti na vojnom planu.

Strategija vođenja dugotrajnog rata dovela je agresora do toga da traže druge izlaze iz ćorsokaka. A ti izlazi su za Amerikance i Sajgonce bili: otpočinjanje pregovora u Parizu; proklamovanje teze o »vijetnamizaciji rata«; postepeno izvlačenje kopnenih snaga iz vijetnamske baruštine uz eskalaciju vazdušnog rata.

Vreme je kasnije pokazalo da je samo prvi potez bio realan.

Stoga pisac knjige nije mogao a da na kraju ne konstatuje: američke stratezijske komande u Vijetnamu, ma koliko da su bile na visokom nivou organizovanosti i opremljenosti, ma koliko da su bile sposobne za organizovanje složenih operacija i njihovo izvođenje, na kraju su ipak odgovorile »samo zahtevima vođenja klasičnog rata«, pa su se kao takve pokazale nesposobnim u vođenju rata protiv oslobodilačkih revolucionarnih snaga.

Pisac je svoje zaključke ilustrovao mnoštvom podataka i zato je dovoljno ubedljiv. Iako se u knjizi opisuje razvoj događaja samo do 1969. godine, njegovi zaključci nisu opovrgnuti ni u nastavku rata, sve do njegovog kraja 1973. godine.

U knjizi ima postavki i ocena s kojima se naši čitaoci neće sasvim složiti. Ipak, to ne umanjuje njenu vrednost u širenju vojne kulture, jer argumenata ima u izobilju, a onda i mogućnosti za samostalno zaključivanje. Na kraju pisac je dao i hronologiju događaja u vijetnamskom ratu, čije je potpunije izučavanje savkako preporučljivo za sve pojedince i strukture koji se bave pitanjima odbrane.

Pukovnik
Vladimir HLAČIĆ